

Venezuela - Exxon Mobil Kamulaştırma Anlaşmazlığı

Malumları olduğu üzere, Venezuela'nın 1998 yılından bu yana Devlet Başkanı görevinde bulunan Hugo Chavez tarafından '21.yüzyıl sosyalizmi' sloganı benimsenmiştir. Bu çerçevede, ülke kaynaklarının yalnızca devlet şirketleri tarafından değerlendirilmesinin sağlanması ve varolan kaynakların yabancı şirketlerce kar elde edilmesi için kullanılmasının engellenmesi amacıyla kamulaştırma/millileştirmelerde özellikle Chavez'in Başkanlık seçimlerini ikinci kez kazandığı 2006 yılından bu yana ciddi bir artış görülmektedir.

Bu kapsamda, Amerikan Petrol Şirketi ExxonMobil'in Venezuela'nın zengin petrol kaynaklarının bulunduğu Orinoco bölgesindeki projesine (Cerro Negro Ağır Petrol Çıkarım Projesi) ait varlıklar 2007 yılında kamulaştırılmıştır. Süreç çerçevesinde kamulaştırma planına yönelik olarak ilgili şirkete bilgi verilmeden Başkanın basın yoluyla halka seslenişi esnasında kamulaştırma sürecinin başlatıldığının ilan edilmesinin ardından, ordu, anılan şirketin mülkiyetinde yer alan tüm mallara ve toprağa el koyarak kamulaştırmayı tamamlanmıştır.

Kamulaştırma sonrasında ExxonMobil 7 milyar ABD Doları tazminat istemiyle Uluslararası Ticaret Odası (International Chamber of Commerce - ICC) nezdinde Venezuela Devlet Petrol Şirketi Petroleos de Venezuela SA'nın (PDVSA) aleyhine uluslararası tahkime başvurmuştur. Anılan sürece paralel olarak 10 Ekim 2007 tarihinde ise Dünya Bankası'nın Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkezinde (International Center for the Settlement of Investment Disputes-ICSID) uluslararası tahkim süreci başlatılmıştır. (ICC ve ICSID'nin kararları taraflar üzerinde bağlayıcıdır.)

Anılan paralel süreçlerden ICC kapsamında başlatılan tahkim Aralık 2011 itibariyle sonuçlanmıştır. ICC tahkim mekanizmasının kararı kapsamında Venezuela Devleti ExxonMobil'e kamulaştırma bedeli olarak 907,6 milyon ABD Doları ödemekle mükellef kılınmıştır.

Söz konusu kararın belirlenen tazminat rakamı açısından Venezuela Devleti lehine olduğu değerlendirilmektedir. Zira, karar ExxonMobil şirketi 2007 yılında gerçekleştirilen kamulaştırma sonrasında Venezuela'da petrol çıkarılmaması nedeniyle kaybedilen kar miktarını tazminat kapsamına almamaktadır. Söz konusu 907,6 milyon ABD Doları yalnızca adı geçen şirketin 2007 yılı itibariyle Venezuela'da kamulaştırılan varlıklarının bedelini karşılamaktadır.

Diğer taraftan, ICC tahkim kararı sonucunda ExxonMobil'e tazminat olarak verilmesi hükmedilen bedel net bedel değildir. ExxonMobil'in Venezuela Devletine olan 160 milyon ABD Doları bedelindeki borçlarının çıkarılması sonrasında Venezuela hükümetinin söz konusu Amerikan şirketine ödeyeceği toplam tazminat bedeli 747 milyon dolar ile sınırlı olacaktır. Söz konusu tazminat bedeli ExxonMobil'in talep ettiği 7 milyar ABD Dolarlık tazminat bedelinden ve uzmanlarca alınacağı tahmin edilen 3.7 milyar ABD Dolarlık tazminattan ciddi boyutlarda azdır.

Buna paralel olarak ICC tarafından belirlenen toplam tazminat bedelinin Venezuela hükümeti tarafından 2011 yılının Eylül ayında şirkete uluslararası tahkim davasının kapatılarak sonuca ulaşılması için önerilen 1 milyar ABD Dolar tazminat bedelinden de düşük olduğu dikkati çekmektedir.

Bu itibarla, ICC kararı PDVSA ve Venezuela hükümeti açısından bir zafer olarak değerlendirilmektedir.

Konuya ilişkin olarak PDVSA tarafından yapılan açıklamada ise nihai durumda ödenmesi öngörülen tazminat miktarının çok daha düşük olduğu belirtilmiştir. Exxon'un uluslararası mahkeme kararları temelinde Venezuela'nın ABD'deki banka hesaplarında dondurduğu 300 milyon ABD Doları ve PDVSA'ya olan 191 milyon ABD Doları tutarındaki borçları gözönünde bulundurulduğunda PDVSA ExxonMobil'e toplam tazminat bedeli olarak 255 milyon ABD Doları ödemeyi öngörmektedir. Ancak, PDVSA'nın anılan borçları toplam tazminat bedelinden düşebileceği konusu tartışmalıdır.

Konunun Dünya Bankası ICSID kapsamında devam eden uluslararası tahkim sürecinin tamamlanması sonrasında nihai sonuca ulaşacağı değerlendirilmektedir. Diğer taraftan, Venezuela Devlet Başkanı Chavez, Dünya Bankasının kararını (Venezuela Devleti lehine veya aleyhine) kabul etmeyeceğini açıklamıştır.

Öte yandan, ExxonMobil'e yönelik ICC tazminat kararının halihazırda uluslararası tahkim sürecinde Venezuela Devleti aleyhine sürmekte olan diğer davaları etkileyeceği değerlendirilmektedir. Zira, uluslararası tahkim kapsamında Venezuela'dan talep edilen toplam tazminat 40 milyar ABD Dolarına ulaşmıştır. Venezuela aleyhine uluslararası tahkim sürecini başlatan firmaların listesi ekte sunulmaktadır.

Anılan davalar içerisinde özellikle diğer bir Amerikan Petrol Şirketi Conoco-Philips'in 2007 yılında ExxonMobil gibi aynı yöntemlerle kamulaştırıldığı ve iki firmanın tahkim süreçlerinin büyük benzerlik gösterdiği dikkati çekmektedir. Bu anlamda, mevcut durumda Venezuela Devletinden 20 milyar ABD Doları tutarında tazminat talep eden Conoco-Philips'in davasının Exxon davası ile benzer bir sonuca ulaşması halinde Conoco-Philips de PDVSA'dan yalnızca 2007 yılı itibariyle Venezuela'da kamulaştırılan varlıklarının bedelini alabilecektir. Anılan toplam tazminatın ise talep edilen 20 milyar dolar ABD Doları yerine 2,7 milyar ABD Doları ile sınırlı kalacağı değerlendirilmektedir.

Bilgilerine arz ederim.

File number	From the date of	Company
ARB/96/3	26/06/1996	Fedax
ARB/00/3	01/03/2000	GRAD Associates, P.A.
ARB/00/5	23/06/2000	Autopista Concesionada de Venezuela, C.A. (AUCOVEN)
ARB(AF)/04/6	28/10/2004	Vannessa Ventures Ltd.
ARB/05/4	06/04/2005	I&I Beheer B.V. (Holanda)
ARB/06/4	14/03/2006	Vestey Group Ltd
ARB/07/4	06/02/2007	Eni Dación B.V.
ARB/07/27	10/10/2007	Exxon Mobil Corporation y otros
ARB/07/30	13/012/2007	ConocoPhillips Company y otros
ARB/08/3	24/03/2008	Brandes
ARB/08/15	30/10/2008	CEMEX
ARB/09/3	10/04/2009	Holcim
ARB(AF)/09/1	09/11/2009	Gold Reserve Inc.
ARB/10/5	05/03/2010	Tidewater Inc.
ARB/10/9	12/04/2010	Universal Compression Internacional
ARB/10/14	16/06/2010	Opic Karimum Corporación
ARB/10/19	09/08/2010	Flughafen Zürich A.G. y Gestión e Ingeniería IDC S.A.
ARB/11/1	05/01/2011	Highbury International y Ramstein Trading Inc
ARB(AF)/11/1	26/01/2011	Nova Scotia Power Incorporated

ARB/11/5	23/02/2011	Longreef Investments
ARB(AF)/11/2	09/03/2011	Crystallex International Corporation
ARB/11/10	20/04/2011	The Williams Companies.
ARB/11/19	19/07/2011	Koch Minerals
ARB/11/25	26/09/ 2011	OI European Group
ARB/11/26	30/09/2011	Tenaris and Talta